

VAN VLOG NAAR REPORTAGE

Vernieuwing van een taaltaak voor Frans

Het ontwikkelen van een cultuur- en taalbewuste taaktaak hoeft niet moeilijk te zijn. Hoe kun je, met aandacht voor cultuurbewustzijn, bestaand lesmateriaal herontwerpen tot een betekenisvolle en communicatieve taaktaak? Een voorbeeld voor Frans.

JORIS VAN BAAR

Het opleiden van leerlingen tot taalvaardige, cultuurbewuste en taalbewuste burgers, zoals gesteld in de nieuwe concepteindtermen (SLO, 2025), kan een uitdagende opgave zijn voor vreemdetalendocenten. Het aantal lessen is immers niet op iedere school toereikend en de werkdruk is vaak onverminderd hoog. Maar vakvernieuwing hoeft geen taakverzwaring te zijn. Door kritisch naar de onderwijsinhoud van je eigen lessen te kijken, kun je het jezelf juist makkelijker maken.

Dit was het uitgangspunt bij het herontwerpen van een bestaande video-opdracht (een vlog) voor leerlingen in vwo 4. Het ging om een opdracht die in groepsverband werd uitgevoerd tijdens een excursie in Lille. Ik analy-

seerde deze opdracht en vormde die vervolgens om tot een rijke taaktaak. Dat deed ik volgens de vakdidactische principes van *task-based language learning and teaching* (TBLT). Het doel was om leerlingen de doeltaal effectief te laten gebruiken én hun cultuurbewustzijn te vergroten. Uit dit voorbeeld blijkt dat vakvernieuwing in sommige gevallen relatief eenvoudig te realiseren is.

Typisch Frans

Elk jaar gaan de leerlingen uit vwo 4 van het Mendelcollege in Haarlem drie dagen op excursie naar Noord-Frankrijk. Tijdens deze trip bezoeken ze onder meer Leper. Ook gaan ze een dag naar Lille. Tot 2024 maakten de leerlingen voor het vak Frans daar een korte vlog die ze met een groepje van drie à vier leerlingen dienden op te

Foto: Anda van Riet

nemen en waarin ze hun ervaringen in de Noord-Franse stad vastlegden. In hun vlog moesten ze zichzelf voorstellen, een kort verslag doen van het voorpaginanieuws van de betreffende dag, en uitleg geven over een reclamezuil. Daarnaast moesten ze een opname maken van een transactie in een winkel, van een drietal bezienswaardigheden en van iets wat de leerlingen als 'typisch Frans' zouden typeren. En dat allemaal in het Frans. De leerlingen moesten hun vlog een week na hun bezoek aan de stad inleveren.

De eisen die aan de vlog werden gesteld, hadden betrekking op taalvaardigheid en cultuurbewustzijn, en ook was er gedacht aan het doeltaalgebruik door de leerlingen op locatie. Maar tussen de verschillende onderdelen zat inhoudelijk weinig samenhang. Een mondelinge

samenvatting van het voorpaginanieuws staat immers los van een dialoog in een winkel of de uitleg van een reclamezuil. Bovendien ontbraken er duidelijke leerdoelen, voorbeelden en een inzichtelijk beoordelingsmodel. Ook kwamen veel leerlingen in tijdnood bij de uitvoering in Lille. Bij het herontwerpen van deze opdracht wilde ik meer samenhang creëren binnen de opdracht, en de werkdruk voor de leerlingen evenwichtiger verdelen. De reeds aanwezige nadruk op *taalvaardigheid* en *cultuurbewustzijn* wilde ik verder versterken, en ook *taalbewustzijn* moest zichtbaar worden voor de leerlingen.

TBLT

De vakdidactische principes achter *task-based language learning and teaching* sluiten goed aan op de hierboven ge-

In de vernieuwde taaltaak doen de leerlingen onderzoek naar het culturaanbod voor jongeren in de stad Lille. Ze presenteren hun bevindingen vervolgens in een korte videoreportage

schetste behoeften én op de nieuwe concepteindtermen. TBLT is een onderwijsprincipe waarbij de focus meer op de taalfuncties en de betekenis ligt dan op de taalvorm. Centraal staat een taaltaak, die wordt gedefinieerd als 'een activiteit die mensen uitvoeren om een doel te bereiken, waarbij het gebruik van een taal nodig of nuttig is' (Van den Branden, 2020). Aan de hand van de volgende zeven ontwerpcriteria (Ellis, 2003) heb ik de video-opdracht omgevormd tot een rijke taaltaak.

1. De taak is primair betekenisgericht en niet vormgericht.
2. Er is een werkplan waarbij de leerlingen een zekere mate van vrijheid wordt geboden.
3. De taak lokt cognitief handelen uit.
4. De taak vereist dat leerlingen het Frans als communicatiemiddel gebruiken.
5. Er worden geen taalvormen voorgeschreven.
6. De taak is levensecht.
7. De taak leidt tot een betekenisvol eindproduct.

In de vernieuwde taaltaak doen de leerlingen onderzoek naar het culturaanbod voor jongeren in de stad Lille. Ze presenteren hun bevindingen vervolgens in een korte videoreportage. De lessenserie, die naast het stadsbezoek ongeveer vijf lessen (van 50 minuten) in beslag neemt, is opgebouwd in drie fasen: *pre-task*, *during-task* en *post-task* (Ellis, 2003).

Voor de taak: hoe maak je een reportage?

Er wordt gestart volgens het hele-taak-eerstprincipe. In de eerste les krijgen de leerlingen te horen dat zij in groepsverband gaan werken aan een reportage. In die

les presenteert de docent de communicatieve leerdoelen (A2+/B1), de inhoud en de beoordelingscriteria van de taaltaak. In dit geval gaat het dus om een reportage in de doeltaal over het culturaanbod voor jongeren in de Franse stad Lille. Het team dat verantwoordelijk is voor het samenstellen van de reportage bestaat uit vier leerlingen. Van alle groepsleden wordt verwacht dat zij een gesprek voeren met een Franstalige voorbijganger, en dat zij het culturele aanbod gericht op jongeren onderzoeken. Hun bevindingen verwerken ze vervolgens in een reportage. De leerlingen zijn samen verantwoordelijk voor een samenhangend eindproduct: een video waarin de opnames van de dialogen in Lille en hun persoonlijke impressies zijn verwerkt tot een soepel lopende reportage.

Om het culturele aanbod van Lille in kaart te brengen heeft de docent een voorselectie gemaakt van activiteiten. In het aanbod is er rekening gehouden met de door de leerlingen gekozen profielen. De leerlingen kunnen kiezen uit een straatkunstwandeling en verschillende rondleidingen door diverse musea. Leerlingen met een bètaprofiel kiezen vaker voor het Musée de l'Illusion; leerlingen met een Cultuur & Maatschappijprofiel hebben vaak een voorkeur voor bijvoorbeeld straatkunst. Ieder groepslid onderneemt een andere activiteit in Lille. Zo kunnen de leerlingen in hun reportage een divers beeld van het culturele aanbod laten zien.

In de digitale leeromgeving bij de lessen vinden leerlingen allerlei Franstalige bronnen, waaronder de websites van de musea en het straatkunstcollectief dat de wandeling verzorgt, verschillende korte reportages over de stad en een video met straatinterviews in Lille. In het eindproduct van deze taaltaak verwerkt elk groepslid (1) een videoverslag van de culturele activiteit, de wandeling

of het museumbezoek in Lille, en (2) een opname van een korte dialoog in het Frans met iemand die de stad goed kent van minstens vijf minuten (A2+). De reportage is bedoeld voor leeftijdsgenoten. Elke groepsreportage bestaat dus uit vier presentaties van verschillende culturele activiteiten en vier gesprekken met voorbijgangers.

Volgens de criteria van Ellis (2003) moeten de leerlingen het Frans als communicatiemiddel gebruiken. In de oorspronkelijke video-opdracht was er sprake van een korte vastgelegde transactie, waarbij de leerlingen iets moesten aanschaffen. In deze nieuwe taaltaak wilde ik het communicatieve aspect meer uitdiepen door middel van een dialoog met een Franstalige voorbijganger, waarbij er sprake is van een informatiekloof. Leerlingen vinden dit over het algemeen heel spannend. In de pre-taskfase bereiden ze dit onderdeel dus stevig voor. Ze bestuderen een video met straatinterviews van een meer gevorderde taalleerder in Lille. Daarbij wijs ik enerzijds op bruikbare *chunks* (taalvaardigheid en -bewustzijn) en anderzijds op de manier waarop de leerlingen Franse voorbijgangers dienen aan te spreken en hoe zij meestal reageren (cultuurbewustzijn). Ter voorbereiding op hun gesprekken formuleren de leerlingen zelf een aantal vragen en denken zij na over mogelijke reacties. Ook besteden we aandacht aan compenserende strategieën: hoe geef je als leerling netjes aan dat je het antwoord niet begrijpt en hoe kun je om verheldering vragen? Hun voorbereidingen leveren de leerlingen in voor de excursie, zodat er nog ruimte is voor *peer-* en docentfeedback.

Gedurende de taak: op reportage

Omdat de leerlingen de activiteiten die ze hebben gekozen goed hebben voorbereid, kunnen ze in Lille zelf-

standig aan het werk en is de rol van docent gedurende de taak vooral ondersteunend. Elke culturele activiteit duurt een uur. Daarnaast krijgen de leerlingen de gelegenheid om opnames voor de reportage te verzamelen, waaronder de registratie van de dialoog die tijdens de pre-taskfase is voorbereid en sfeerbeelden van de stad.

Om het communicatieve aspect van de taaltaak te waarborgen, wijst de 'hoofdredactie', dat wil zeggen de docent, de leerlingen in Lille op geschikte plekken om te filmen. Van deze opnamelocaties, herkenbare plekken in en rond het stadscentrum, krijgt elke reportagegroep ter plekke een viertal foto's, met daarop markante straatbeelden in Lille. Om de plekken op de foto's te vinden moeten de leerlingen in gesprek gaan met voorbijgangers die de stad goed kennen. Daarbij moeten ze zich houden aan de Franse beleefdheidsconventies. Van de gesprekken maken de leerlingen een filmopname, die samen met het andere beeldmateriaal wordt verwerkt in de reportage.

Na de taak: monteren en presenteren

Na het bezoek aan de stad krijgen de leerlingen nog twee lessen de gelegenheid om tijdens een redactievergadering in groepsverband aan de opzet, de algehele presentatie en de samenstelling te werken, voordat het eindproduct wordt ingeleverd. In een redactievergadering verdelen de leerlingen rollen en verantwoordelijkheden: de opnames moeten worden verwerkt in één lopend videobestand; er moet een script worden geschreven voor de (resterende) presentatietekst waarmee de verschillende onderdelen op samenhangende wijze worden gekoppeld; iemand bewaakt begrijpelijkheid van het doeltaalgebruik en iemand ontfermt zich over het creatieve

De voorbereiding en uitvoering van deze taalkaak zijn natuurlijk aan te passen naar andere contexten. Wissel Lille in voor Münster of Osnabrück en je hebt een rijke taalkaak voor het vak Duits

aspect van de reportage. De leerlingen leggen de taakverdeling vast in een verslag waarin iedere leerling zijn of haar eigen inbreng verantwoordt. Dit verslag wordt aan het eind van de voorlaatste les ingeleverd.

Uiteindelijk leveren de leerlingen per groep een videobestand in. Ze worden individueel en als groep beoordeeld. In het beoordelingsmodel liggen de criteria in lijn met de leerdoelen, met nadruk op de betekenis en functie van de taak. Hierbij is er ook aandacht voor taalvaardigheid, taalbewustzijn en cultuurbewustzijn.

Een rijke taalkaak

De voorbereiding en uitvoering van deze taalkaak zijn natuurlijk aan te passen naar andere contexten. Wissel Lille in voor Münster of Osnabrück en je hebt een rijke taalkaak voor het vak Duits. Een bezoek aan Valencia zou een mooie taak voor Spaans kunnen opleveren, en dicht bij huis kan een reportage over het culturele aanbod van Ljouwert een betekenisvolle taalkaak zijn voor het vak Fries.

De ontwerpcriteria van Ellis (2003) zijn zaken waarvan een betekenisvolle en rijke taalkaak moet voldoen. Die criteria kunnen als leidraad fungeren bij het herontwerpen van bestaande lessen om ze geschikt te maken voor de nieuwe eindtermen. In het geval van de reportage in Lille is de taak primair betekenisgericht en worden er geen taalvormen voorgeschreven. Er is op relatief eenvoudige wijze ruimte gemaakt voor taal- en cultuurbewustzijn. De leerlingen denken na over de cultuurgebonden omgangsvormen en het bijbehorende taalgebruik en ze brengen dit in de praktijk tijdens hun gesprek met een doeltaalspreker in Lille.

De leerlingen worden zelf verantwoordelijk gemaakt voor het leren, zowel in groepsverband als individueel. Binnen de kaders van de taalkaak zijn de leerlingen tot op zekere hoogte vrij in hun aanpak en voorbereiding. De docent heeft een sturende en faciliterende rol en zorgt voor een rijk authentiek taalaanbod dat de leerlingen kunnen gebruiken bij het uitvoeren van de taak. Het doeltaalgebruik door de leerlingen is verankerd in de taak door de gesprekken die ze moeten voeren. Zo worden de leerlingen gedurende het gehele proces uitgedaagd.

Ten slotte biedt de hernieuwde taak een meer verspreide werkbelasting voor de leerlingen. Daar waar de leerlingen in hun vlog vrijwel alles ter plekke moesten bedenken en uitvoeren, weten ze bij het maken van de reportage vooraf al wat er van hen wordt verwacht en hebben ze er in stappen naartoe gewerkt. Interessant is dat er een sterke leeropbrengst in de dialogen te zien was. Leerlingen toonden taaldurf en vertelden dat zij, mede dankzij de voorbereiding, zelfverzekerder gesprekken in het Frans aan durfden te gaan.

Bij het uitvoeren van deze taalkaak komt een aanzienlijk deel van de nieuwe concepteindtermen aan de orde. De leerlingen doen ervaring op met een rijk aanbod aan talige bronnen (eindterm 1), ze gebruiken de doeltaal op een creatieve en persoonlijke manier (eindterm 2), ze tonen zowel schriftelijk als auditief begrip (eindterm 3 en 4), ze verwerven doelgericht informatie uit diverse bronnen (eindterm 5), en er is er sprake van een afgestemde taalproductie, zowel mondeling als schriftelijk (eindterm 6, 7 en 8). Op het gebied van taalbewustzijn tonen de leerlingen inzicht in en reflecteren ze op het effect van keuzes binnen het doeltaalgebruik (eindterm 11), ze doen inzicht op in de mogelijkheden en beperkingen van digitale hulpmiddelen (eindterm 14) en ze leggen verbanden tussen ervaringen, persoonlijke interesses en kwaliteiten (eindterm 15). Verder komt ook cultuurbewustzijn ruimschoots aan bod. Leerlingen krijgen inzicht in en reflecteren op cultuurgebonden aspecten van een Franstalig gebied (eindterm 19 en 20).

Kortom, na een kritische analyse kun je bestaand materiaal redelijk makkelijk herzien, mits je een systematische aanpak hanteert en je je baseert op bewezen vakdidactische principes. Daarmee blijkt de vakvernieuwing in de praktijk minder ingrijpend dan zij op het eerste gezicht misschien lijkt. ■

LITERATUUR

- Ellis, R. (2003). *Task-based language learning and teaching*. Oxford University Press.
- Branden, K. Van den. (2020). *Het belang van authentieke taaltaken*. Didactiek Nederlands. <https://didactieknederlands.nl/2020/11/het-belang-van-authentieke-taaltaken/>
- SLO. (2025). *Conceptexamenprogramma Franse taal en cultuur: Vwo (versie 2)*. <https://www.slo.nl/thema/meer/actualisatie-kerndoelen-examenprogramma/actualisatie-examenprogramma/examenprogramma-moderne-vreemde-talen/@24925/conceptexamenprogramma-frans-vwo-o/>

binnenkort

23 april 2026, Vlaanderenleesdag, <vllt.nl/vlaanderenleest26>

23 – 24 april 2026, Neerlandistiekdagen, Leiden, <vllt.nl/neerlandistiekdagen>

13 juni 2026, ResearchED Nederland 2026, Nijkerk, <researched.eu>

26 – 27 juni 2026, Literaire Vertaaldagen, Antwerpen, <vllt.nl/vertaaldagen>

1 – 3 juli 2026, Onderwijs Research Dagen, Utrecht, <onderwijsresearchdagen.nl>

8 – 15 september 2026, Week van het Lezen en Schrijven, <vllt.nl/lezenschrijven>

30 september – 11 oktober 2026, Kinderboekenweek, <vllt.nl/kinderboeken>

10 – 17 oktober 2026, Week van het Nederlands, <www.weekvanhetnederlands.org>

13 november 2026, Congres Levende Talen, Ede, <www.levendetalen.nl>

20 – 21 november 2026, HSN Conferentie Onderwijs Nederlands, Brugge, <www.hsnconferentie.eu>

Literaire vertaaldagen

De Literaire Vertaaldagen zijn een jaarlijks tweedaags evenement voor het literair vertaalvak. Het programma biedt ruimte voor actuele ontwikkelingen, kennisuitwisseling en ontmoeting tussen vertalers en belangstellenden. De eerstvolgende editie vindt plaats op vrijdag 26 en zaterdag 27 juni 2026 en staat in het teken van 'De stem van de vertaler'. Deze editie wordt eenmalig georganiseerd in Antwerpen, op de campus Opera van de KU Leuven.

Meer informatie is te vinden op <vllt.nl/vertaaldagen>.

ResearchED 2026

Op zaterdag 13 juni 2026 vindt ResearchED Nederland 2026 plaats. Deze jaarlijkse conferentie richt zich op evidence-informed onderwijs en brengt onderwijsonderzoek en onderwijspraktijk samen.

Tijdens deze dag presenteren sprekers uit wetenschap en praktijk recente onderzoeksresultaten en delen zij concrete, toepasbare inzichten voor de onderwijspraktijk. Het programma is bedoeld om de kloof tussen onderzoek en klaspraktijk te verkleinen en onderwijsprofessionals te ondersteunen bij het maken van onderbouwde keuzes.

De conferentie duurt van 9:00 tot 17:00 uur en wordt gehouden op het Corlaer College in Nijkerk. ResearchED Nederland 2026 is bedoeld voor leraren, schoolleiders, beleidsmedewerkers, onderzoekers en andere geïnteresseerden in evidence-informed onderwijs.

Meer informatie over deelname: <researched.eu>.

Neerlandistiekdagen

Op donderdag 23 en vrijdag 24 april 2026 vindt de zesde editie van de Neerlandistiekdagen plaats aan de Universiteit Leiden. Het tweedaagse evenement brengt studenten, docenten, onderzoekers en andere vakgenoten uit de neerlandistiek samen.

De eerste dag, 23 april, is de Studentendag met als thema 'Neerlandistiek nu!'. Deze dag staat in het teken van kennismaking met lopend onderzoek en actueel onderwijs binnen het vakgebied, via lezingen, workshops en denktanksessies. De tweede dag, 24 april, is de Vakgenotendag met het thema 'Neerlandistiek: de toekomst!'. Deze dag richt zich op docenten, onderzoekers en andere vakgenoten en focust op de toekomst van de neerlandistiek, met onder meer paneldiscussies, lezingen en workshops.

Voor meer informatie zie <vllt.nl/neerlandistiekdagen>.